

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Sluis Kornwerderzand

Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport

24 september 2015 / rapportnummer 3061

1. Hoofdpunten van het milieueffectrapport

De Provincie Fryslân is, mede namens een aantal andere publieke en private partijen¹, initiatiefnemer voor de uitbreiding van het sluiscomplex in de Afsluitdijk bij Kornwerderzand. Het voornemen bestaat uit verbreding en verdieping van de bestaande sluis of realisatie van een geheel nieuwe sluis, aanpassingen aan de infrastructuur ter plaatse en verdieping van een aantal vaargeulen op het IJsselmeer. Met de uitbreiding wordt vooral beoogd het sluiscomplex geschikt te maken voor grotere schepen (luxe jachten, kustvaart, binnenvaart). Voor het voornemen zijn aanpassing van het bestemmingsplan van de gemeente Sudwest-Fryslân² en een aantal vergunningen nodig. Ten behoeve van de besluitvorming hierover wordt de m.e.r.-procedure doorlopen.

De Commissie voor de m.e.r. (hierna 'de Commissie')³ beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- Een kwantitatieve onderbouwing van het nut en de noodzaak van de uitbreiding van het sluiscomplex en de daarmee beoogde doelen.
- Onderbouwing van de keuze voor uitbreiding van het sluiscomplex op de locatie Kornwerderzand ten opzichte van andere oplossingen (verplaatsing van scheepswerven, andere routes).
- Een onderbouwing van de te onderzoeken alternatieven/varianten voor de uitbreiding van het sluiscomplex en verdieping van de vaargeulen.
- Inzicht in de effecten van het voornemen op de natuur. Als significante gevolgen voor Natura 2000-gebieden niet kunnen worden uitgesloten dient een Passende beoordeling in het MER te worden opgenomen.
- Inzicht in de positieve en negatieve gevolgen voor landschappelijke en cultuurhistorische waarden, maatregelen om negatieve effecten te voorkomen/beperken en mogelijkheden om bestaande waarden te versterken.

Besluitvormers en insprekers lezen in de eerste plaats de samenvatting van het MER. Daarom verdient dit onderdeel bijzondere aandacht. De samenvatting moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het MER.

In de volgende hoofdstukken beschrijft de Commissie in meer detail welke informatie het MER moet bevatten. De Commissie bouwt in haar advies voort op de Notitie reikwijdte en detailniveau van 7 juli 2015 (NRD). Dat wil zeggen dat ze in dit advies niet ingaat op de punten die naar haar mening in de NRD voldoende aan de orde komen.

¹ Initiatiefnemers zijn de provincies Fryslân, Flevoland, Overijssel en Drenthe, de gemeenten Súdwest-Fryslân, Harlingen, Fryske Marren, Urk, Kampen, Zwolle en Meppel en de scheepswerven en verladers rondom het IJsselmeer.

² In de Notitie reikwijdte en detailniveau is aangegeven dat nog niet bekend is welke ruimtelijke procedure wordt doorlopen: een bestemmingsplanprocedure of een procedure voor een provinciaal inpassingsplan. Op basis van de adviesaanvraag die de Commissie op 22 juli 2015 heeft ontvangen gaat zij er van uit dat de bestemmingsplanprocedure zal worden gevolgd waarmee de gemeente Súdwest-Fryslân het bevoegd gezag is.

³ De samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. Projectstukken kunt u ook op www.commissiemer.nl onder projectnummer 3061 vinden.

2. Achtergrond, doelen, beleid en besluitvorming

2.1 Aanleiding, nut en noodzaak en doelstellingen

De aanleiding voor de uitbreiding van het sluiscomplex is beschreven in hoofdstuk 3 van de NRD. Alle sectoren die kunnen profiteren van het voornemen zijn benoemd, maar een kwantitatieve onderbouwing van de voordelen ontbreekt. Deze is van belang om inzicht te geven in het nut en de noodzaak van de aanpassingen en de onderbouwing van alternatieven en varianten (zie ook § 3.1 van dit advies). In 2013 is een maatschappelijke kosten-baten analyse (MKBA) uitgevoerd. Naar aanleiding van gewijzigde inzichten en (technische) randvoorwaarden is de MKBA vervolgens enkele malen geactualiseerd.

De Commissie adviseert om in het MER nut en noodzaak van het voornemen te onderbouwen, mede aan de hand van de resultaten van de MKBA. Naast economische argumenten (zoals te verwachten baten, bijdrage werkgelegenheid en economische structuur regio)⁴ kunnen ook andere factoren bepalend zijn voor nut en noodzaak, bijvoorbeeld milieu en politiek en maatschappelijk draagvlak. Gebruik waar mogelijk kwantitatieve gegevens om het belang van het voornemen voor de verschillende sectoren te onderbouwen:

- huidig scheepvaartverkeer (type, aantallen en afmetingen);
- onderbouwing van de verwachte aantallen per type schepen (jachten, binnenvaart, kustvaart) en ontwikkelingen in de afmetingen;
- onderbouwing van de afmetingen van de nieuwe sluis.

De onderbouwing van nut en noodzaak voor de verschillende sectoren kan gebruikt worden om de doelstellingen van het voornemen verder te concretiseren. Het is van belang om de doelen zo te beschrijven dat ze in het besluitvormingsproces een rol kunnen vervullen:

- bij de afbakening van te beschrijven alternatieven en om te verhelderen waarom andere oplossingsrichtingen buiten beschouwing worden gelaten;
- bij de toetsing van alternatieven aan het doelbereik.

Naast het hoofddoel – passeerbaarheid van het complex voor grotere schepen – is in de NRD een aantal nevendoele en ambities benoemd die met het voornemen behaald zullen worden, zoals snelheidsverhoging op de A7 en versterking van de recreatieve functie van het sluiscomplex en omgeving. Geef in het MER inzicht in deze ambities en geef aan hoe deze zich verhouden tot de hoofddoelstelling. Ook deze informatie kan van belang zijn voor de afweging tussen alternatieven en varianten en de onderbouwing van keuzes voor planonderdelen.

2.2 Beleidskader

Paragraaf 2.2 van de NRD geeft een overzicht van de voor het voornemen relevante wet- en regelgeving en het relevante beleid. Geef in het MER aan welke consequenties deze kaders hebben voor het voornemen en/of welke onzekerheden hierdoor voor het voornemen gelden.

⁴ Zie ook de zienswijze van Rijkswaterstaat

Ga daarbij in ieder geval ook in op:

- Nationaal Waterplan 2009–2015, de tussentijdse wijziging daarvan (Deltaprogramma 2015), (ontwerp) Nationaal Waterplan 2016–2021 en (ontwerp) Beheer- en ontwikkelplan Rijkswateren 2016–2021;
- Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) voor zover aan de orde voor Waddenzee en IJsselmeer;
- Beschermingsregimes voor natuur (Natura 2000, NNN, soorten);
- Programma aanpak stikstof (PAS);
- Doelen Kaderrichtlijn Water (KRW);
- Integrale Visie IJsselmeergebied 2030;
- Beleid ten aanzien van cultuurhistorische waarden en monumenten⁵.

2.3 Te nemen besluiten

De m.e.r.-procedure wordt doorlopen voor wijziging van het bestemmingsplan van de gemeente Súdwest-Fryslân. Daarnaast zullen andere besluiten genomen worden voor de realisatie van het voornemen, waaraan het MER mogelijk ook ten grondslag zal liggen. Geef aan welke besluiten dit zijn, wie daarvoor het bevoegde gezag is, welke rol dit MER daarbij vervult en wat globaal de tijdsplanning is.

3. Voorgenomen activiteit en alternatieven

3.1 Alternatieven en varianten

Trechtering van alternatieven

Hoofdstuk 5 van de NRD beschrijft het proces waarin, voorafgaand aan de m.e.r.-procedure, verschillende oplossingsrichtingen zijn verkend. Er is onder andere een MKBA uitgevoerd die later is geactualiseerd. In dit proces zijn verschillende alternatieven afgevallen, waaronder verplaatsing van de scheepswerven, alternatieve vaarroutes en locatiealternatieven voor een nieuwe of aangepaste sluis in de Afsluitdijk. Uit dit trechteringsproces is alleen de locatie Kornwerderzand overgebleven.

De Commissie is van mening dat niet alle argumenten voor het trechteren van de alternatieven afdoende onderbouwd zijn in de NRD.⁶ Zo lijkt het verplaatsen van scheepswerven op voorhand niet onrealistisch, zeker wanneer met het oog op de werkgelegenheid een locatie in dezelfde regio wordt gekozen. Ook de argumenten om aanpassing van de sluisen bij Den Oever niet nader te onderzoeken zijn op voorhand niet allemaal doorslaggevend.⁷

⁵ Zie ook de zienswijze van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.

⁶ De zienswijze van Rijkswaterstaat wijst ook op de argumentatie voor het wegschrijven van oplossingsrichtingen en bevestelt aan deze systematischer en vanuit de doelstellingen van het voornemen uit te werken in het MER.

⁷ Gesteld wordt onder andere dat stikstofuitstoot in de aanleg- en gebruiksfase een (cumulatief) effect zal hebben op stikstofgevoelige natuur bij Den Oever. Dit risico is echter ook aanwezig in de omgeving van Kornwerderzand.

De Commissie adviseert in het MER het trechteringsproces nader te beschrijven en de argumenten om alternatieven niet nader te onderzoeken helder te onderbouwen. Zij geeft in overweging de verschillende argumenten tegen bepaalde oplossingen duidelijk te labelen (financieel, politiek-bestuurlijk, procedureel, maatschappelijk) en daarbij ook het 'gewicht' per argument aan te geven. Geef aan welke andere ontwikkelingen (zoals de versterking van de Afsluitdijk, realisatie van Windpark Fryslân) van invloed zijn op de afbakening van de alternatieven. Geef ook aan in hoeverre het milieubelang een rol heeft gespeeld in het trechteringsproces.

Alternatieven en varianten sluiscomplex Kornwerderzand

Voor de locatie Kornwerderzand is een aantal kansrijke varianten geïdentificeerd, die in de MKBA zijn onderzocht. Een aantal alternatieven/varianten, waaronder het gebruik van de voorhaven als 'sluiskolk', is inmiddels om verschillende redenen afgefallen. Geef in het MER een heldere onderbouwing van deze verdere trechtering van (inrichtings)alternatieven en varianten. Geef aan welke rol het milieubelang heeft gespeeld in dit proces.

Geef vervolgens inzicht in de overgebleven vrijheidsgraden voor de beoogde vergroting en verdieping van de sluis binnen het sluiscomplex en motiveer de afbakening van de te onderzoeken alternatieven/varianten. Benoem daarvoor de dilemma's die het voornemen moet oplossen en de effectiviteit van verschillende alternatieven/varianten. Volgens de NRD blijven twee volwaardige varianten voor aanpassing van de sluisen over. Geef in het MER een heldere omschrijving van de (verschillen) tussen de varianten en eventuele bandbreedtes.

3.2 Planonderdelen

Geef in het MER een nadere, zoveel mogelijk kwantitatieve, beschrijving van de verschillende onderdelen van het voornemen en maak gebruik van kaartmateriaal en visualisaties om de aard en omvang van de ingrepen te illustreren. Maak onderscheid tussen activiteiten in de aanleg- en de gebruiksfase.

Sluiscomplex

Beschrijf de benodigde aanpassingen aan het sluiscomplex en omgeving. Ga daarbij in op:

- de benodigde afmetingen van de sluiskolk (lengte, breedte, diepte), onderbouwd vanuit de te verwachten scheepafmetingen;
- eventuele aanpassingen aan en werkzaamheden in de voorhavens;
- de vervanging van de bestaande draaibruggen;
- aanpassingen aan de infrastructuur, waaronder het 'rechttrekken' van de snelweg A7, de aanleg van een parallelweg en overige voorzieningen;
- maatregelen ten behoeve van versterking van recreatie en toerisme in en rond het sluiscomplex.

Vaargeulen

Geef in het MER inzicht in de benodigde verdieping van vaargeulen in het IJsselmeer en specificer dit indien relevant voor de verschillende locaties/trajecten. Ga in op:

- het benodigde dwarsprofiel van de vaargeul in relatie tot de afmetingen van de nieuwe sluis en het scheepvaartverkeer;

- de te verdiepen locaties en de noodzakelijke verdieping ter plaatse;
- de mogelijk te gebruiken baggertechnieken (varianten) en de daarvoor in te zetten materialen;
- de aard, omvang, timing en doorlooptijd van de baggerwerkzaamheden;
- de wijze van transport van het gebaggerde materiaal;
- toepassing(en) van het gebaggerde materiaal, inclusief locaties, en aard van de toepassing.

3.3 Referentie

Beschrijf de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied en de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling, als referentie voor de te verwachten milieueffecten. Daarbij wordt onder de 'autonome ontwikkeling' verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Ga bij deze beschrijving uit van ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten.

In en rond het plangebied spelen meerdere ontwikkelingen die kunnen leiden tot cumulatie van effecten (zie ook § 4.3 van dit advies). Naast de aanpassing van het sluiscomplex is er planvorming gaande over onder andere versterking van de Afsluitdijk, versterking van de Houtribdijk, realisatie van de vismigratierivier in de Afsluitdijk, zandwinning in het IJsselmeer, realisatie van het Windpark Fryslân en aanpassing van het peil van het IJsselmeer. Geef in het MER duidelijk aan welke van deze ontwikkelingen behoren tot de autonome ontwikkeling. Voor ontwikkelingen die nog onzeker zijn geeft de Commissie in overweging gebruik te maken van een gevoeligheidsanalyse of een of meerdere scenario's.

4. Bestaande milieusituatie en milieugevolgen

4.1 Algemeen

Maak bij de vergelijking van alternatieven onderscheid in doelbereik (hoofddoelen en neven-doelen/ambities) en milieueffecten. Maak verder onderscheid tussen de tijdelijke effecten gedurende de aanleg en de permanente effecten door het gebruik. Ga in het MER in op de milieugevolgen van het voornemen samen met de milieugevolgen van andere plannen en projecten in de omgeving van het voornemen (cumulatie).

Motiveer in het MER de keuze voor de beoordelingscriteria en geef aan op basis van welke indicatoren en volgens welke methodiek (kwalitatief, kwantitatief) de effecten worden bepaald en beoordeeld. Ga ook in op de onzekerheden in deze bepalingen.⁸ Vertaal dit zo mogelijk in

⁸ Onderscheid daarbij onzekerheden in de kwaliteit van de gegevens (bron, ouderdom, betrouwbaarheid, e.d.) en in de gehanteerde rekenregels/-modellen (afleiding en bandbreedte van kritische parameterwaarden, modelkalibratie, e.d.)

een bandbreedte voor de genoemde gevolgen en geef aan wat dit betekent voor de besluitvorming.

Geef in het MER een beschrijving van het plangebied en het studiegebied. Gebruik hierbij herkenbaar en overzichtelijk kaartmateriaal, waarin tenminste alle beschermde natuurgebieden en geluidgevoelige bestemmingen binnen het studiegebied worden aangegeven.

4.2 Bodem, water en morfologie

De wijziging van het sluiscomplex brengt effecten met zich mee op zowel bodem (baggeren) als water (vertroebeling, verzilting, aanzanding en mogelijke grondwaterstandsveranderingen tijdens de bouw).

De Commissie adviseert in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, morfologie, oppervlaktewater (kwantiteit en kwaliteit) en grondwater (kwantiteit en kwaliteit) te beschrijven. Besteed specifiek aandacht aan:

- de veranderingen in zoutlast op het IJsselmeer ten gevolge van de nieuwe sluis (als gevolg van de grotere sluisafmetingen en frequenter gebruik van de sluis door de groei van het scheepvaartverkeer) en de mogelijke maatregelen om een toename van de zoutlast te voorkomen;
- de vertroebeling in het IJsselmeer en in de Waddenzee als gevolg van de verdieping van de vaargeulen en de aanpassingen bij de sluis en de gevolgen daarvan voor natuurwaarden (zie § 4.3 van dit advies);
- de mogelijke (toename van) sedimentatie in de vaargeul als gevolg van de grotere afmetingen en gevolgen van eventueel onderhoudsbaggerwerk voor natuurwaarden (zie §4.3 van dit advies).

4.3 Natuur

Schets eerst op hoofdlijnen het ecologisch functioneren van het studiegebied en beschrijf de belangrijkste sleutelfactoren die daarop van invloed zijn. Geef in het MER aan welke kenmerkende habitats en soort(groep)en aanwezig zijn in het studiegebied, inclusief het gebied dat door de vaargeulverdiepingen beïnvloed kan worden. Ga daarna in op de potentiële ingreep-effectrelaties tussen de voorgenomen activiteit en de in het studiegebied aanwezige natuurwaarden. Ga behalve de in de NRD genoemde aspecten ook in op onderwatergeluid, vertroebeling en verandering van de hydrologie van de IJsselmeerkust⁹ en houd rekening met indirecte effecten op soorten via de voedselketen¹⁰. Geef aan hoe het voornemen zich verhoudt tot het Programma aanpak stikstof (PAS).¹¹

⁹ Zie ook de zienswijzen van de Provincie Flevoland en de gemeente Lelystad

¹⁰ Bijvoorbeeld gevolgen voor de beschikbaarheid en bereikbaarheid van vis voor visetende watervogels.

¹¹ In de zienswijzen van de Provincie Flevoland en de gemeente Lelystad wordt er op gewezen dat voor het voornemen geen ruimte is gereserveerd in het PAS.

4.3.1 Gebiedsbescherming

Beschrijf de mogelijke invloed van de alternatieven op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten en gebieden behorende tot het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Beschrijf de beschermingsstatus van deze gebieden en geef de begrenzing aan op kaart. Ga daarbij afzonderlijk in op aanlegfase (tijdelijke effecten) en de eindfase (permanente effecten). Houd bij de effectbeschrijving ook rekening met externe werking en cumulatie, waaronder werkzaamheden in het kader van de versterking van de Afsluitdijk, Windpark Fryslân, Houtribdijk en ontgrondingen¹². De Commissie wijst er op dat effecten sterk afhankelijk zijn van de periode waarin de aanlegwerkzaamheden plaats vinden.

Natura 2000-gebieden

Motiveer het studiegebied, ook rekening houdend met stikstofdepositie en vertroebeling (verdieping vaargeulen) door werkzaamheden in de aanlegfase. Beschrijf voor de Natura 2000-gebieden binnen het studiegebied waaronder Waddenzee en IJsselmeer:

- de instandhoudingsdoelstellingen voor de verschillende soorten en habitattypen en of die al dan niet gehaald worden. Geef aan of het gaat om verbeterdoelstellingen;
- de ligging, oppervlakte en kwaliteit van habitattypen en leefgebieden voor soorten¹³;
- de functionaliteit van het studiegebied voor soorten (broeden, ruien, foerageren, slapen bij vogels, verharens en zogen bij zeehonden, paaiperiode bij vis);
- in hoeverre de ecologische draagkracht van het studiegebied op orde is.

De beschrijving kan beperkt blijven tot de habitattypen en/of soorten die mogelijk tot het voornemen beïnvloed kunnen worden.

Onderzoek of er gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen zijn. Als niet kan worden uitgesloten dat het voornemen afzonderlijk dan wel in combinatie met andere plannen of projecten, significante gevolgen kan hebben voor Natura 2000-gebieden, geldt dat een Passende beoordeling opgesteld moet worden. Gezien de ligging van het plangebied (tussen de Natura 2000-gebieden Waddenzee en IJsselmeer), de in de NRD en dit advies genoemde potentiële effecten en de in de NRD genoemde mitigerende maatregelen acht de Commissie het vrijwel uitgesloten dat een Passende beoordeling achterwege kan blijven¹⁴.

Onderzoek voor de aanlegfase en voor het eindbeeld of aantasting van de natuurlijke kenmerken van Natura 2000-gebieden is uitgesloten. Uit de wetgeving volgt dat een project of plan alleen doorgang kan vinden als (na mitigatie) de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets¹⁵ met succes wordt doorlopen.

¹² In het plangebied lopen verschillende plannen en projecten ongeveer gelijk op in procedure. Op grond van het voorzorgsbeginsel is het van belang om de plannen/projecten mee te nemen waarvan op het moment dat het besluit genomen wordt verwacht kan worden dat ze daadwerkelijk door gaan.

¹³ Rekening houdend met de verschillende functies. Bij vogels zijn doelen geformuleerd voor broedvogels, niet-broedvogels en slaapplekken.

¹⁴ Zie ook opmerking hierover in de zienswijze van de Provincie Flevoland.

¹⁵ Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Natuur Netwerk Nederland (NNN)

Beschrijf voor de NNN-gebieden (voorheen EHS) in en rond het plangebied de daarvoor geldende 'wezenlijke kenmerken en waarden'. Onderzoek welke gevolgen het initiatief op deze actuele en potentiële kenmerken en waarden heeft. Voor het NNN geldt volgens de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR) een 'nee-tenzij' regime. Geef aan hoe het 'nee-tenzij' regime provinciaal is uitgewerkt en of het voornemen hierin past. Dit is onder andere van belang als ruimtebeslag niet kan worden uitgesloten.

4.3.2 Gevolgen voor (beschermde) soorten

Beschrijf welke soorten in het studiegebied voorkomen voor zover verwacht kan worden dat het voornemen afbreuk kan doen aan de regionale of landelijke staat van instandhouding. Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten, rekening houdend met de belangrijke sleutelfactoren die de aanwezigheid bepalen. Beschrijf de beschermingsstatus van deze soorten en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats. Breng indien relevant mitigerende of compenserende maatregelen in beeld.

4.4 Landschap en cultuurhistorie

De NRD geeft een goede aanzet voor de te onderzoeken effecten op landschap en cultuurhistorie (waaronder archeologie). Voor het bepalen van die effecten kan in het MER worden aangesloten bij de kernkwaliteiten, zoals beschreven in het Masterplan Beeldkwaliteit (bestuurlijk vastgesteld april 2015). Deze kernkwaliteiten, kort beschreven in §2.4 van de NRD, zijn voor Kornwerderzand:

- knooppunt aan de Afsluitdijk;
- de monumentale waarde van het sluiscomplex (als geheel beschermd gezicht op grond van de Monumentenwet);
- het militair verdedigingswerk;
- de ligging in het waterlandschap.

Geef aan welke positieve dan wel negatieve effecten het voornemen op deze kwaliteiten heeft. In varianten waarin het huidige sluiscomplex geheel of gedeeltelijk wordt herbestemd, dienen ook daarmee verband houdende ingrepen in de beschouwing betrokken te worden. Motiveer indien (gedeeltelijke) sloop wordt overwogen hoe het negatieve effect hiervan op de cultuurhistorische waarden zich verhoudt tot de winst op het vlak van ruimtelijke kwaliteit.¹⁶ Het archeologisch aspect betreft vooral de onderwaterarcheologie van de uit te baggeren vaargeulen. Beantwoord in het MER de vraag in hoeverre de werkzaamheden van invloed zijn op bekende en te verwachten archeologische waarden in het werkgebied.

¹⁶ In de zienswijze van het Kwaliteitsteam Afsluitdijk wordt de suggestie gedaan het creëren van nieuwe ruimtelijke kwaliteit als uitgangspunt te kiezen in plaats van het in stand houden van de (monumentale) sluisen. De Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed wijst juist op het beschrijven van de monumentale waarden van de sluisen.

4.5 Overige milieuaspecten

Werk de effecten op scheepvaart, overige gebruiksfuncties en veiligheid uit conform de NRD. Besteed daarnaast aandacht aan nautische veiligheid, zowel in de aanleg- als in de gebruik-fase, en beschrijf eventuele maatregelen. In enkele zienswijzen wordt gevraagd om in het MER en/of in het planproces ook aandacht te besteden aan (beperkingen aan) de inzetbaar-heid van de bruggen.

5. Overige aspecten

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieuinformatie' en 'samen-vatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschrif-ten.

Onzekerheden en evaluatieprogramma

Houd bij de vergelijking van de alternatieven en bij de toetsing van de alternatieven aan (pro-ject-) doelen en wettelijke grenswaarden expliciet rekening met de onzekerheden in effect-bepalingen.¹⁷ Geef daarvoor in het MER inzicht in:¹⁸

- de waarschijnlijkheid dat effecten optreden, d.w.z. het realiteitsgehalte van de verschil-lende effectscenari'o's (best-case en worst-case);
- het belang van de onzekerheden in effectbepalingen voor de significantie van verschillen tussen alternatieven, en daarmee voor de vergelijking van alternatieven;
- op welke wijze en wanneer na realisering van het initiatief de daadwerkelijke effecten ge-ëvalueerd worden en welke maatregelen 'achter de hand' beschikbaar zijn als (project-)doelen en grenswaarden in de praktijk niet gehaald worden.

¹⁷ Effectbepalingen voor de toekomst zijn inherent onzeker. Het zijn veelal de best mogelijke benaderingen op basis van in de praktijk ontwikkelde en getoetste modellen. De onzekerheden in de uitkomsten van modellen moeten wel worden onderkend. Schijnzekerheden leveren ondoelmatige keuzes en maatregelen op. Effecten kunnen in werkelijkheid mee-vallen, dan zijn te veel maatregelen getroffen. Effecten kunnen tegenvallen, dan zijn te weinig maatregelen genomen.

¹⁸ Een factsheet op de website van de Commissie bevat meer informatie over het omgaan met onzekerheden in MER. (http://docs1.eia.nl/mer/diversen/factsheet_19_omgaan_met_onzekerheden_in_mer_webversie.pdf)

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau MER

Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (mede namens de provincies Flevoland, Overijssel en Drenthe, de gemeenten Súdwest-Fryslân, Harlingen, Fryske Marren, Urk, Kampen, Zwolle en Meppel en de scheepswerven en verladers rondom het IJsselmeer)

Bevoegd gezag: Gemeente Súdwest Fryslân

Besluit: Vaststelling van bestemmingsplan

Categorie Besluit m.e.r.: D3.1

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie D3.1

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: Wijziging of uitbreiding van het sluiscomplex Kornwerderzand (onderdeel van een binnenvaarweg), inclusief aanpassingen aan de infrastructuur (snelweg A7) en verdieping van diverse vaargeulen in het IJsselmeer.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant van: 24 juli 2015

ter inzage legging van de informatie over het voornemen: 27 juli tot en met 7 september 2015

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 14 juli 2015

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 24 september 2015

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. A.J. Bliet

ir. C. van der Giessen

drs. P.J. Jongejans (werkgroepsecretaris)

drs. M.A. Kooiman

ing. R.L. Vogel

M.A.J. van der Tas (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie heeft de hierna genoemde informatie van het bevoegde gezag ontvangen. Deze informatie vormt het uitgangspunt van haar advies. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de Commissie een locatiebezoek afgelegd.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advies :

- Notitie reikwijdte en detailniveau Sluis Kornwerderzand, Witteveen + Bos, projectcode KWDZ2-2-30, 7 juli 2015;
- Aanvraag vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor zandwinning vaargeul Urk-Makkum-Kornwerderzand (IJsselmeer), 29 juni 2011;
- Vergunning ex art. 19d Natuurbeschermingswet 1998 voor zandwinning vaargeul Urk-Makkum-Kornwerderzand (IJsselmeer), 25 november 2011;
- Voorverkenning effecten baggerlocaties "Maritiem Economische Variant" in het Natura 2000-gebied IJsselmeergebied, Altenburg & Wymenga bv, Feanwâlden, 10 februari 2015;
- Vervolgrapport kosten en baten van een grotere sluis in Kornwerderzand, Witteveen + Bos, projectcode MP62-1, 29 oktober 2013;
- Maritiem Economische Variant Kornwerderzand MKBA, Witteveen + Bos, projectcode KWDZ3-1-1, 6 januari 2015;
- Masterplan Beeldkwaliteit Afsluitdijk, Feddes/Olthof landschapsarchitecten en Architectenbureau Paul de Ruiter, april 2015.

De Commissie heeft kennis genomen van 10 zienswijzen en adviezen, die zij tot en met 10 september 2015 van het bevoegd gezag heeft ontvangen. Zij heeft deze, voor zover relevant voor m.e.r., in haar advies verwerkt.

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Sluis Kornwerderzand

Commissie voor de milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

W www.commissiemer.nl

